

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. עברה גדר שהוא גבוה ד' אמות או דרך הרבים או נהר פטור.....1
- ב. עד ארבע אמות חייב ד' אמות שאמרו דפטור אפילו בשדה קוצים ... בד"א בקולחת אבל בנכפפת ועצים מצויין לה אפילו עד מאה מיל חייב עברה נהר או שלולית שהם רחבים
- ח' אמות פטור ... נהר ממש אף על גב דליכא מיא.....2
- ג. ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית.....3
- ד. ודרך היחיד ודרך הרבים.....5
- ה. המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה ... הכל לפי הדליקה.....6
- ו. לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גבו ... ואם הזיק משלם מה שהזיק
- 6
- ז. המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ... אינו משלם אלא גדיש של חטין או של שעורין8
- ח. היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור.....8
- ט. במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים ... במדליק בשל חבירו ... כלים שדרכן להטמין ... הוא דמשלם כלים שאין דרכן להטמין ... לא משלם.....9

דף סא.

א. עברה גדר שהוא גבוה ד' אמות או דרך הרבים או נהר

פטור

המדליק אש¹ בתוך שלו ויצאה ברוח מצויה והזיקה במקום אחר, חייב, במה דברים אמורים שלא הרחיק כראוי, אבל אם הרחיק כראוי פטור².

¹ שו"ע ונו"כ תיח ב

² שו"ע ונו"כ שם וסעיף ד, שזו מכה בידי שמים, ובערוה"ש כתב שלא נאמרו השיעורים אלא באש שעשה לתשמישיו, אבל אש העשוי לשריפה אין לו שיעור, ולכן אם שרף ביתו בזדון ועבר האש לשל אחרים והזיק, חייב אפילו בריחוק גדול, ובסעיף כה כתב להוכיח כן מהא דאש הנכפפת שאין לה שיעור, ועפ"י רוב אש שאינו לתשמיש נכפף מן הצד, עיין שם, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

איזהו שיעור הראוי, הכל לפי הדליקה ולפי התנאים שמדרך העולם³ אין האש עשויה לעבור⁴.

לא נאמרו השיעורים להרחקה לפוטרו⁵, אלא כשהדליק בתוך שלו, אבל הדליק בשל חבירו, אף על פי שלא הזיק במקומו, אלא עברה כמה מילין חייב. ועיין להלן גבי תנור.

ב. עד ארבע אמות חייב ד' אמות שאמרו דפטור אפילו בשדה קוצים ... בד"א בקולחת אבל בנכפפת ועצים מצויין לה אפילו עד מאה מיל' חייב עברה נהר או שלולית שהם רחבים ח' אמות פטור ... נהר ממש אף על גב דליכא מיא

אם עברה⁶ נהר או שלולית שיש בהם מים, ורחבם שמנה אמות, פטור. ויש אומרים⁷ שאם הנהר רחב שמונה אמות, אפילו אין בו מים. והיאור, אפילו כל שהוא ויש בו מים פטור.

עברה גדר, אומדים גובה הגדר וגובה הדליקה והעצים והקוצים המצויים שם, אם אינה ראויה לעבור, פטור, ואם ראויה לעבור, חייב.

במה דברים אמורים⁸ באש הקודחת. כלומר שמתמרת ועולה למעלה, אבל אם היה להב גדול העולה ונכפף מגובה עליית הלהב, והיו עצים מצויים שם,

³ שו"ע ונו"כ שם ג, ובסעיף ד כתב אם עברה נהר או שלולית שיש בהם מים ורחבים ח' אמות פטור, וכתב הרמ"א וי"א שאם הנהר רחב ח' אמות, אפי' אין בו מים, והיאור אפי' כל שהו ויש בו מים פטור, עברה גדר אומדים גובה הגדר וגובה העצים וגובה הדליקה והעצים המצויים שם, אם אינה ראויה לעבור פטור, ואם ראוי לעבור חייב, ושם סעיף ה, בד"א באש הקודחת (מתמרת ועולה למעלה), אבל אם היה להב גדול העולה ונכפף מגובה עליית הלהב, והיו עצים מצויים שם, אין לה אומד, אלא אפי' עברה אלף אמה חייב.

⁴ שו"ע ונו"כ שם ג

⁵ רמ"א שם ב, וכתב הסמ"ע דכיון שהדליק מתחלה שלא ברשות חייבוהו על הכל. והגר"א שם הוסיף שכן משמע מדברי הרי"ף דלעיל שכתב שלכן פטור כשהרחיק שיעור הראוי משום שהוא אנוס, וא"כ כשהדליק בשל חבירו פושע הוא. וכתב במנ"ח דלאו דוקא כשהדליק בשל הניזק, אלא אפי' הדליק בשל זה והזיק בשל אחר חייב, כיון שהדליק שלא ברשות, עיין שם, ויש לעיין כשהדליק ברשות שאינו של שניהם.

⁶ שו"ע ונו"כ תיח ד

⁷ רמ"א שם

⁸ שו"ע ונו"כ שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

או אש נמוכה שהנסרכת לצדדים ונאחזת בעצים המצויים לה בקרקע⁹, אין לה אומד אלא אפילו עברה אלף אמה, חייב.

ג. ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית

אין מניחין את הפאה¹⁰ משדה על חברתה כיצד, היו לו שתי שדות לא יקצר את האחת כולה ויניח בשניה פאה הראויה לשתייהן, ואם עשה כן עובר בלאו¹¹ שנאמר (ויקרא כג פסוק כב) לא תכלה פאת שדה בקצרך שיניח בכל אחת ואחת פאה הראויה לה, ואם הניח משדה על חברתה אינה פאה. וחייבת במעשר וצריך להפריש פאה אחרת¹².

והכלל הוא מה שהדרך לקצור יחד נקרא שדה אחד, וכל מה שאין הדרך לקצור יחד נחשב שתי שדות¹³.

לפיכך היתה שדהו זרועה¹⁴, אפילו כולה מין אחד, והיה נחל¹⁵ בתוך השדה, מפסיק מראש השדה עד סופה עד שלא נשאר בסופה ד' אמות שמתחבר¹⁶, וי"א¹⁷ שצריך שיפסיק מקצה השדה עד סופה ממש. אף על פי שאינו מושך

⁹ כ"מ מהסמ"ע שם ו

¹⁰ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ג הלכה ב

¹¹ ומשמע מדברי רבנו שהוא מה"ת וכן דעת רשב"ם אבל דעת הגר"א דלמסקנת הירושלמי קרא אסמכתא בעלמא ורק מדרבנן אמרו שאין מפרישין משדה לחברתה והחמירו שגם בדיעבד אינה פאה שיש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת ודעת הרש"ם דהפסק גמור מפסיק מה"ת אבל הפסקות אלו מדרבנן ואפי' גדר אבל לא נתברר מה נקרא הפסק גמור דמפסיק מה"ת ושמא בכל העיר ולא יותר וצ"ע. דרך אמונה שם ג

¹² רדב"ז ומש"כ על השדה השני' לאו דוקא אלא על שתי השדות וכנראה כונתו שהפריש פאה גדולה שיפסיק על ב' השדות דאז השדה הוא בודאי נפטרה אך אז ל"ש דחייבת במעשר שהרי לא נודע מה על שדה זו ומה על שדה זו אא"כ פירש ואפשר כונתו דטבל וחולין מעורבין זה בזה ואף על גב דפאה אין לה שיעור מה"ת מ"מ כיון שכונתו ה' על שתי השדות הו"ל טבל וחולין מעורבין כמו התורם על החיוב ועל הפטור כמ"ש הר"ש בפ"ג תרומות מ"ג. דרך אמונה – ציון ההלכה שם ס"ק ט

¹³ וחז"ל הכריעו איזה דברים דרך בני"א לחשב הפסק ואין קוצרין אותו יחד אלא סתמא נחים בנתיים ואם רוצים לעשות הפסקה או להשאיר הקצירה ליום אחר סתמא גומרים עד שם שהוא מקום מסויים ומפסיק וזה נקרא ב' שדות. שם דרך אמונה ה ובבה"ל שם

¹⁴ שם הלכה ב

¹⁵ ואף על פי שאינה קבועה ואף על פי שרחבה מעט וי"א דדוקא אם א"א לעבור בו ברגל נקרא נחל אבל אם אפשר לעבור בו בכלל שלולית הוא. דרך אמונה שם ז

¹⁶ דאל"כ אינו מפסיק. רא"ש פ"ב אות ג'

¹⁷ כ"מ בראב"ד ה"ד וכ"כ במאירי חולין קל"ז א' דצריך שיעבור משני קצותיו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

מים תדיר, אלא נפסק הרבה פעמים כגון בימות החמה, ואף על פי שעכשיו בשעת הקצירה הוא נפסק, שאינו יכול לקצור מה שבשני צדדיו כאחת הרי זה כשתי שדות ונותן פאה מצד זה לעצמו ומצד זה לעצמו.

ו"א¹⁸ שצריך שיהא בו מים רק שאע"פ שאין מושך מים שהולכין אלא יש בו מים מכונסין מספיק להפסקה. ו"א¹⁹ שאע"פ שאין בו מים לעולם אלא הוא אדמה קשה שאין ראוי לזריעה כגון שהיא עמוקה או שמלאה עפר וצורות הוא בכלל נחל ומפסיק.

וכן אם היתה²⁰ אמת המים שאינו יכול לקצור מה שבשני צדדיה כאחת, שאם עומד מצד אחד אינו מגיע לקצור מצד השני²¹, בין מחמת רוחב אמת המים ובין מחמת עמקה²², ואפי' אין מחזקת אמה ברחבה אלא מעט²³ וזה נקרא במשנה שלולית הרי זה כשתי שדות ונותן פאה מצד זה לעצמו ומצד זה לעצמו. והוא שתהיה מושבת שיהא בה מים בשעת קצירה²⁴, וקבועה כל השנה. ויש חולקין²⁵ וס"ל שאין צריך שתהא קבועה.

ו"א²⁶ שאף אם מגיע לקצור כ"ז שאינו יכול לאחוז השבלים משני עבריה יחד ולקוצרם כאחד מפסיק. ו"א²⁷ שאפי' אם אין מגיע לקצור בצד השני כשעומד מצד אחד, כל שאם עומד באמצע יכול לקצור מכאן ומכאן אינו מפסיק.

ו"א²⁸ שאמת המים שנמשכין ממנה חריצין להשקות השדות שסביבה כשמתמלאה, מפסקת אף על פי שאינה קבועה, וגם אם אפשר לקצור משני צדדיה יחד ובלבד שתהא מושבת. כנזכר.

¹⁸ הגר"א בשנו"א

¹⁹ רשב"ם בב"ב נ"ה א' וכו' דעת רש"י בב"ק ס"א א' וכו' המאירי בב"ב.

²⁰ רמב"ם שם

²¹ רבנו בפי"מ והר"ש לפמ"ש בבה"ל והרא"ש והר"י בן מ"צ והתוס' רי"ד ב"ק ס"א א' והרש"ם וכו' כל המפרשים דעת רבנו דלא כהר"י קורקוס שרצה לפרש בדברי רבנו כדעת הרע"ב.

²² סמ"ג ל"ת רפ"ד ורבנו הלל כתב שהיא רחבה.

²³ ר"ש משנ"ן בתו"כ.

²⁴ ולפ"ד הגר"א הנ"ל צריך שתהא בה דווקא מים זוחלין ולא מים מכונסין.

²⁵ תוס' רי"ד כאן

²⁶ רבנו הלל ור"ש משנ"ן בתו"כ

²⁷ רע"ב והגר"א וכו' כמ"ש בבה"ל דלא מצינו מי שפסק כרבנן דלא כפר"ח ופה"ש ע"ש

²⁸ הר"ש והרא"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

וכל זה דוקא באמת המים, אבל מקום שנאספו שם מי גשמים, אפי' אינה נקצרת כאחת ומושכת וקבועה, אינה מפסקת שבטלה לגבי השדה²⁹, וי"א³⁰ שגם היא מפסקת.

ד. ודרך היחיד ודרך הרבים

וכן אם היה³¹ מפסיק דרך היחיד שהוא רחב ארבע אמות³², אף על פי שאינו קבוע כל השנה כגון בימות הגשמים שהשדות זרועים שאין דרך לילך שם³³. או דרך הרבים כלומר שעשוי להילוך רבים³⁴, הרחב שש עשרה אמה³⁵. הרי זה כשתי שדות ונותן פאה מצד זה לעצמו ומצד זה לעצמו.

אבל שביל היחיד והוא פחות מארבע³⁶, או שביל הרבים פחות משש עשרה אמה, אם היה קבוע בימות החמה ובימות הגשמים בימות הגשמים שזרועין שם הולכין שם בנ"א חשוב להפסיק אבל אם אין קבוע כל השנה, אף על פי שבשעת הקציר הולכין שם לא חשיב להפסיק גם בשעה שקבוע, כיון שאין בו שיעור דרך מפסיק, אלא הרי הוא כשדה אחת.

י"א³⁷ שאין תלוי אם הוא צר או רחב, אלא דרך שעשוי לעוברי דרכים מקרי דרך, ואם עשוי ליחיד מקרי דרך היחיד, אבל אם אינו אלא בין השדות והכרמים ואינו עשוי לעבור מעיר לעיר מקרי שביל אפילו רחב מארבע. וי"א³⁸ ששביל הוא צר מאד ואינו

²⁹ לפ"ד רבנו דפסק כר' יוחנן וכ"ד הר"ש והרא"ש בפאה וכ"כ המאירי בב"ק ובב"ב וב"נ דעת הרמ"ה בב"ב נ"ה א'.

³⁰ רש"י במנחות ע"א ב' ורבנו גרשום שם ובב"ב נ"ה א' ורבנו הלל והר"ש משנן בתו"כ שכולם העתיקו כשמואל.

³¹ רמב"ם שם הלכה ג.

³² ודעת הגר"א בשנו"א וכדקי"ל בב"ב ק' א' כדדיני גולה דגם רוחב ב' אמות ומחצה נקרא דרך היחיד ומפסיק אפי' אינו קבוע אבל כל הראשונים כתבו כרבנו.

³³ מ"מ כיון שבימות החמה לאחר שנקצרו התבואות הולכין שם חשיבא להפסיק תמיד ואף על פי שהדרך מיוחדת רק ליחיד לילך מ"מ כיון שרחבה ד"א חשיבא להפסיק אבל אם הוא פחות מד"א דינה כשביל דבסמוך. ר"ש ורבנו בפיה"מ ומשמע אף שעתה בשעת הקציר אין הולכין שם.

³⁴ ויש בזה חידוש אף על גב שהרבים יש להן הרבה דרכים ואפשר שיעזבו דרך זה ולא ילכו בה מ"מ כיון שיחדוהו לדרך הרבים מפסיק אף על פי שאינה קבועה כל השנה כנ"ל. פיה"מ והר"ש

³⁵ שמעיון דיחדוהו לרבים לא חשיב עד שיהא מ"ז אמה, ודעת הגר"א שם דאפי' פחות מ"ז אמה כיון שמיחד לרבים אפי' הוא פחות מח' אמה הוא בכלל דרך הרבים אבל הראשונים כתבו כרבנו.

³⁶ דעת רבנו דכל שפחות מד"א כיון שהוא צר הוא בכלל שביל וצריך שיהא קבוע וכן דעת כמה ראשונים

³⁷ דעת הראב"ד בהשגות שם

³⁸ הר"ש כתב כדשקיל כרעא ומנח כרעא כמ"ש בב"ב ק' א' והוא טפח כמ"ש בשבת פ"ה א' כמלא רוחב פרסה טפח, ועי' חו"מ ס"י קצ"ב ס"ז ובב"י שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

מחזיק אלא טפח. וי"א³⁹ שכל שאין עשוי לעבור בו בהמות וקרונות רק לעבור אדם לבד נקרא שביל.

דף סא:

ה. המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה ... הכל לפי הדליקה

כבר התבאר שהמדליק אש⁴⁰ בתוך שלו אם הרחיק כראוי פטור⁴¹.

איזהו שיעור הראוי, הכל לפי הדליקה ולפי התנאים שמדרך העולם⁴² אין האש עשויה לעבור⁴³.

ו. לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גבו ... ואם הזיק משלם מה שהזיק

לא יעמיד אדם⁴⁴ תנור בתוך ביתו אלא אם כן ירחיק מן התקרה בשיעור שלא יעלה האש וידליק ויזיק לזה שדר בעליה⁴⁵, וכן בשדר בעליה צריך להעמיד

³⁹ רשב"ם בב"ב נ"ה ב' כתב דדרך הוא מקום הילוך העגלות והסוסים וכ"כ הרא"ש בפאה דשביל הוא דרך קטן להילוך אדם ולא לבהמות וקרונות והוא קטן מאד וצ"ע דבעירובין כ"ד ב' מבואר דשביל של כרמים הולכין גמלים וצ"ל שיש יוצא מהכלל.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ תיח ב

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם וסעיף ד, שזו מכה בידי שמים, ובערוה"ש כתב שלא נאמרו השיעורים אלא באש שעשה לתשמישיו, אבל אש העשוי לשריפה אין לו שיעור, ולכן אם שרף ביתו בזדון ועבר האש לשל אחרים והזיק, חייב אפילו בריחוק גדול, ובסעיף כה כתב להוכיח כן מהא דאש הנכפפת שאין לה שיעור, ועפ"י רוב אש שאינו לתשמיש נכפף מן הצד, עיין שם, וצ"ע.

⁴² שו"ע ונו"כ שם ג, ובסעיף ד כתב אם עברה נהר או שלולית שיש בהם מים ורחבים ח' אמות פטור, וכתב הרמ"א וי"א שאם הנהר רחב ח' אמות, אפי' אין בו מים, והיאור אפי' כל שהו ויש בו מים פטור, עברה גדר אומדים גובה הגדר וגובה העצים וגובה הדליקה והעצים המצוים שם, אם אינה ראויה לעבור פטור, ואם ראויה לעבור חייב, ושם סעיף ה, בד"א באש הקודחת (מתמרת ועולה למעלה), אבל אם היה להב גדול העולה ונכפף מגובה עליית הלהב, והיו עצים מצוים שם, אין לה אומד, אלא אפי' עברה אלף אמה חייב.

⁴³ שו"ע ונו"כ שם ג

⁴⁴ שו"ע ונו"כ קנה א

⁴⁵ ובטושו"ע כתב שכל אדם בביתו צריך להרחיק בשיעורים הללו מפני השכנים שמעכבים עליו. בגמרא ובשו"ע הוזכרו שיעורים לתנור ולכיריים של יחיד ושל נחתום, ופשוט שלא נאמרו השיעורים אלא לפי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תחת התנור טיח וכדומה כדי לבודד, וגם השכנים הדירים בצדי הבית יכולים לעכב עליו עד שירחיק כשיעור, ואפילו אין חשש דליקה, צריך שירחיק התנור מכותל המשותף לשכנו כדי שלא יתקלקל הכותל מחמת החום.⁴⁶

ואע"ג שלעיל נאמר שהמרחיק כשיעור את האש רינו חייב על נזקיה, לא נאמרו השיעורים לפטור כשהרחיק אלא במדליק באקראי. אבל מי שיש לו תנור בתוך ביתו⁴⁷, אף על פי שהרחיק השיעורים שנתנו חז"ל להרחקת תנור בבית ובעליה, אם הזיק חייב לשלם.⁴⁸

בזמננו⁴⁹ אין שום הגבלה להעמיד תנור בבית, כשהוא במצב תקין ומסודר באופן שמדרך העולם אין חשש שתצא שלהבת ותדליק בבתי השכנים, אבל פשוט שאם יש קלקול בתנור או בארובה, שחייב לתקנו, ואסור לו להשתמש בו כשיש חשש שתצא

התנורים והבתים שהיו בימיהם, ובזמננו מסתבר שאין שיעורים אלה נוהגים, ולכן לא הבאתי שיעורים אלה (וכן בכל ההרחקות שנאמרו בהם שיעורים שנראה שנאמרו לפי המושגים שבימי חז"ל והפוסקים לא העתקתי, וכבר כתב הרא"ש בתשובה כלל קה סימן י' שבכל מקום צריך להרחיק כשיעור שלא יזיק והביאו הרמ"א סוף סעיף כ', ובסוף סעיף כא כתב הרמ"א שבמקום שצריך להרחיק, אפילו היה רה"ר מפסיק ביניהם צריך להרחיק). אלא שיש ללמוד מזה שלא יעשה אדם בתוך ביתו דבר העלול להזיק ולשרוף הבית. וכתב בערוה"ש שאם יש ארובה המוציאה העשן ודאי שא"צ הרחקה, שהרי האש והעשן יוצאים דרך הארובה (וכן הוא ברשד"ם חו"מ סי' רסז), וכתב עוד שעתה יש בכל מקום איש מהממשלה שיגרוף האפר מהתנורים והארובות, ומחויב כל אדם לזהר לנקות אותם בעת הקבוע לבלי יאחזו האש בהאפר, ואם לא ניקה בעת הראוי ונעשה נזק, חייב לשלם, ואם הוא קרא את המנקה ולא בא, חייב המנקה כי פושע גמור הוא, ע"כ. ונראה כוונתו שיש אדם שנתמנה על כך ומשועבד לילך לכל שיקראוהו (וגם בזה צ"ע למה יתחייב), אבל בלא"ה אין שום סברא לחייבו על שלא בא. וגם מה דמשמע מדבריו שאם קרא למנקה הוא פטור, צ"ע, דמהיכי תיתי יפטר, אף אם נאמר שמוטל על המנקה לבא, אינו אלא כפועל, אבל אין בזה כדי לפטור את הבעלים. פתחי חושן חלק ו פרק יג הערה ו

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ח

⁴⁷ שו"ע ונו"כ קנה א.

⁴⁸ וכתב שם הש"ך סק"ב בשם הרי"ף לחלק בין הך דהכא שאם הרחיק כשיעור פטור, לבין ההיא דתנור שאף אם הרחיק כשיעור חייב, שהמדליק לפי שעה והרחיק כשיעור אנוס הוא ומאי הו"ל למיעבד, ומכה בידו שמים היא, אבל גבי תנור דתדיר הוא מדליק איבעי ליה לעיוני, והקצה"ח שם סק"א כתב שלולי דברי הרי"ף אפשר ששיעור הרחקה בתנור אינו אלא שלא יפחות, שאם אינו מרחיק שיעור זה הוי הזיק ודאי, ואינו רשאי להזיק ע"ד לשלם, אבל גם בהרחקת השיעור אינו מן הנמנע שלא תלך האש, אבל שיעור הראוי דהכא הוא שמן הנמנע שתלך האש, ומש"ה הו"ל אונס גמור ופטור, ובנה"מ שם סק"א הסביר דברי הרי"ף שכאן נתנו חז"ל שיעור הרחקה שלא יוכל להזיק אפילו לא ישמרנו כלל, שכיון שהוא לפי שעה החמירו חז"ל בשיעורו, מש"ה אם הזיק ברוח שאינה מצויה פטור, אבל בבית לא רצו חכמים ליתן שיעור הרחקה כל כך, שאילו כן לא היה אפשר לדור בבית כלל, ונתנו שיעור מה שאפשר שלא יזיק ע"י שמירה, וכיון שהוא בביתו ואפשר לו שישמרנו בהרחקה זו, שוב א"צ להרחיק יותר, ולכן אם לא שמר והזיק חייב.

⁴⁹ פתחי חושן שם הערה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אש. אולם אף בתנור תקין ומסודר אם יצאה אש ברוח מצויה והזיקה, חייב לשלם כדין כל מבעיר אש, ואף על פי שהבעיר ברשות.

ז. המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ... אינו משלם אלא גדיש של חטין או של שעורין

אמרה תורה טמון באש פטור⁵⁰, ולכן המדליק גדיש והיו בו כלים טמונים, אפילו כלים שדרכם להטמין בגדיש, פטור על הכלים⁵¹, ומ"מ חייב על מקום הכלים כאילו היה מלא. שאם הגדיש הוא חטין משלם כאילו היה מלא חטין, וכן בשעורין⁵².

ח. היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור

כבר התבאר לעיל דף כב: ומג: שהמדליק בתוך שדה חבירו ויצאת האש, ונאכל הגדיש והיה גדי כפות לו⁵³, ועבד סמוך לו, ונשרף עמו חייב, על הגדי ולא על העבד מפני שהיה לו לברוח, היה עבד כפות לו, וגדי סמוך לו, ונשרף עמו פטור על הגדי, דקים ליה בדרבה מיניה במיתת העבד, שהיה כפות ולא היה יכול לברוח⁵⁴.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ תיח ג

⁵¹ ובחזו"א ב"ק סימן ב סק"ז מסתפק בטמון אם חייב לצי"ש, ומהא דבא אחר והטמין שחייב לצי"ש אין להוכיח, שיודע שמפסיד לחבירו, ומצדד לומר דכל שפטרה תורה בפירוש, כגון כלים בבור וטמון באש פטור אף לצי"ש. וגם שולח בעירה ביד חש"י פטור מן הטמון אף ביד"ש, ובסימן ה סק"ד נראה דפשיטא ליה שטמון פטור אף לצי"ש.

⁵² ופשוט דמ"ש שמשלם כאילו היה מלא, היינו כשהטמון היה שוה בדמי הגלוי או פחות ממנו, אבל אם היה שוה פחות מהגלוי, אינו משלם יותר ממה שהזיק.

⁵³ ואם אינו כפות עיין מ"מ שיש מחייבים שאין בו דעת לברוח אך העיקר לפטור.

⁵⁴ מ"מ שם ועיין מעשה רקח, שהקשה מוכרח דסבירא ליה דאגדיש חייב ואגדי פטור דהיה לו לברוח, ופטורא דעבד משום דקם ליה בדרבה מיניה, דאי סבירא ליה דפטורא אכולה קאי הוי ליה לאשמועינן רבותא דאף בגדי כפות פטור מכח פטורא דעבד וכל שכן אם אינו כפות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

**ט. במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה שכן
דרך בני אדם להניח בבתים ... במדליק בשל חבירו ...
כלים שדרגו להטמין ... הוא דמשלם כלים שאין דרגו
להטמין ... לא משלם**

לא נאמר פטור⁵⁵ טמון אלא במדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בשל חבירו, אבל המדליק בתוך של חבירו, חייב⁵⁶ על הטמון, ובלבד שיחא דבר הרגיל להטמין, כגון כלי גדיש בגדיש, וכן בבית חייב על כל דבר שדרך להטמין בבית⁵⁷.

יש אומרים⁵⁸ שלא נאמר פטור טמון באש אפילו במדליק בשלו, כי אם במקום שכלו לו חיצו, כגון שבאותה שעה היה גדר מפסיק בין האש לרכוש חבירו באופן שלא

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם יג כדעת הטור אבל בדעת הרמב"ם נראה שאינו מחלק, ואף בלא כלו חיצו פטור בטמון. ועי' בביאור הגר"א ס"ק לג שביאר סוגית הגמרא אליבא, ועיקר סברתם הוא דמ"ש אשו משום חציו לאו למימרא שאין בו משום ממונו, וכל שיש בו משום ממונו, אין בו משום חציו, אלא לענין ד' דברים ריבתה תורה דהוי כזורק חץ, ולפי"ז כתב היש"ש בסוף דבריו וז"ל, מסקנא דמילתא, באש שלו לא חייב אלא משום ממונו ופטור בטמון לעולם כשמדליק בתוך שלו והלכה הדליקה בשל חבירו. ומ"מ לענין ד' דברים חשבינן כאילו הזיקו בידים אף שאשו משום ממונו, וכן לענין חיוב מיתה, והיכא דנחלת אינה שלו שהחיוב הוא משום חציו, אז חייב אפילו בטמון, וסוגיא דהכונס דפטרי טמון, לא איירי אלא כשהדליק בעצמו ולא באש של כלב או של גמל, ע"כ. ועי' תרומת הכרי, חזו"א ב"ק סימן ב סק"ג ובאולם המשפט.

⁵⁶ ומלשון השו"ע משמע שבשל חבירו אפילו באופן שכלו חיצו חייב, וכמ"ש התוס' דעיקר קרא בפטור טמון כתיב כי תצא אש, והיינו במדליק בשלו, אבל במדליק בשל חבירו לא אשכחן קרא לפטור טמון. ולפי"ז כשמדליק במקום שאינו שלו ולא של חבירו, כגון ברה"ר או ברשות שלישי, ג"כ לא אשכחן קרא, דלאו כי תצא אש הוא, וממילא חייב בטמון. ומ"ש בשל חבירו לאו דוקא, ובמאירי נראה שעיקר הטעם בשל חבירו חייב, משום שבשל חבירו לא שייך כלו חיצו. ונראה שמפרש בשל חבירו היינו באותו מקום שבו אירע הנזק, ובשלו מן הסתם כלו חיצו, ועיקר קרא דפטור טמון הוא במדליק במקום אחר וכלו חיצו, עיין שם. ובאבן האזל פ"ב מנז"מ מסתפק כשהדליק ברה"ר אם מיקרי בשל חבירו, כיון שאין לו רשות להדליק שם, ונשאר בצ"ע, ועי' שו"ת תשב"ץ חוט המשולש ח"א סימן א. פתחי חושן שם פרק ט הערה נו

⁵⁷ בערוה"ש כתב שבהמות וסוסים ועגלות אין דרך להניח בבית, וכן תיבה מליאה חפצים אינו חייב אלא כפי שדרך להניח בתיבה כזו. וכתב הש"ך שמלשון השו"ע משמע שבדבר שאין דרך להטמין, אף על פי שידוע ודאי שהיה שם פטור, והעלה דהיינו דוקא במדליק בפשיעה, אבל במדליק בידים חייב על הכל. ולא מצאתי מהו מדליק בפשיעה ומהו מדליק בידים (עי' בדבריו בסימן שפו סק"ב, ועי' מ"ש בפרק י הערה פג), ואפשר דמדליק במוזיד היינו מדליק בידים, וכן משמע ברמב"ן וברשב"א. אבל מלשון התוס' לא משמע כן, שכתבו בטעם שפטור באין דרכו משום דלא הו"ל לאסוקי אדעתיה שיניח ארנקי בגדיש, ואי שלא בכונה מה שייך הו"ל לאסוקי אדעתא, וכי חשב כן מתחלה, וצ"ע. פתחי חושן שם הערה נו

⁵⁸ שו"ע שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

היתה האש יכולה להזיק, אלא שאח"כ נפלה הגדר מסיבה אחרת⁵⁹. אבל בלא כלו חציו, חייב אף בטמון.

⁵⁹ היינו שלא מחמת הדליקה, שאם נפלה הגדר מחמת הדליקה, הרי לא כלו לו חציו, שגם נפילת הגדר מחמת חציו באה. ועי' חזו"א ב"ק סי' ב' שמסופק באם נפלה גדר ברוח מצויה אי חשיב כלו חציו או לא. וכתב שם שאם המבעיר עצמו קדם והרס הגדר מיקרי נמי כלו חציו, שלגבי הגדר אינו אלא גרמא, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

